

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Hørings svar. Forskrift om adopsjon av barn fra utlandet

De fire regionale kunnskapssentrene for barn og unge – psykisk helse og barnevern (RKBU Midt – Nord – Vest og RBUP Øst og Sør) viser til mottatt høringsnotat av 21.10.2014 vedrørende forslag til forskrift om adopsjon av barn fra utlandet.

RKBU og RBUP er kompetansegivende organisasjoner, som gjennom forskning og undervisning arbeider for å støtte og bedre tjenestene for barn og unge. Vi har valgt å sende et felles hørings svar og takker for anledningen til å uttale oss om forslaget til forskrift om adopsjon av barn fra utlandet.

Innledningsvis ønsker vi å oppfordre departementet til å vurdere om vilkårene for adopsjon av barn fra utlandet bør fremgå av lov eller forskrift, og viser til NOU 2014:9 *Ny adopsjonslov*: ”Utvalget vil i den sammenheng oppfordre departementet til å revurdere om disse vilkår bør fremgå av lov eller forskrift. Utvalget påpeker at vilkårene vil være bedre tilgjengelig for søkerne dersom de gjøres i lovs form. I tillegg kommer det at utvalget i størst mulig grad har forsøkt å lovfeste andre vilkår som stilles til adopsjonssøkere. Dersom også kravene som stilles til søkerne ved internasjonal adopsjon fremgår av loven, vil det skape et bedre og mer sammenhengende regelverk.”

Videre har vi følgende kommentarer til forskriftens punkter:

Virkeområde og formål

Det er viktig at formålet med adopsjon gjengis for å presisere det overordnede hensynet til barnet. Det kan synes hensiktsmessig å gjengi dette slik det fremkommer i NOU 2014:9 *Ny adopsjonslov*: ”Formålet med loven er å gi barn en trygg oppvekst ved å etablere varige, rettslige bånd tilsvarende forholdet mellom barn og foreldre gjennom adopsjon.”

Postadresse
Postboks 8905 MTFS
7491 TRONDHEIM

Org.nr. 974 767 880
E-post:
dmf-post@medisin.ntnu.no
<http://www.ntnu.no>

Besøksadresse
Klostergt 46

Telefon
+47 73 55 15 00

Telefaks
+47 73 55 15 39

Saksbehandler
Kjersti Sandnes

Tlf: +47 73 55 15 00

Forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet, med forslag om at adopsjonsforberedende kurs skal være obligatorisk før forhåndssamtykke gis

Kommentar til ”Forhåndssamtykke skal vanligvis omfatte ett barn i alderen null til tre år”:
Departementet bør vurdere om forhåndssamtykke skal ha en annen aldersramme. Over halvparten av utenlandsadopsjoner i dag gjelder barn over 3 år. Foreldre med godkjenning fra 0-3 år må gjennom nye runder med godkjenning dersom de vurderes å bli tildelt barn over 3 år. Dersom rammene ble satt til godkjenning for barn 0-5 år, ville denne prosessen blitt enklere (se også under punktet ”krav til søkerne når eldre barn og søsken skal adopteres”).

De regionale kunnskapssentrene er enige i at adopsjonsforberedende kurs bør være obligatorisk før forhåndssamtykke kan gis. Norge oppfyller neppe sine internasjonale forpliktelser ved ikke å gjøre disse kursene obligatoriske. Adoptivforeldre møter mange utfordringer i barnets oppvekst. Å få informasjon tidlig vil både gjøre dem bedre rustet til å møte utfordringene, og det vil gi adoptivforeldrene en mer realistisk oppfatning av hva adopsjon innebærer. De siste årene har barn som frigis til adopsjon fra utlandet i økende grad vært barn med behov for spesiell støtte, noe som understreker behovet for god forberedelse av adoptivforeldre. Å gjøre kursene obligatoriske vil også sikre likebehandling av søkerne.

Det synes å være hensiktsmessig å kreve at adopsjonsforberedende kurs må gjennomføres før forhåndssamtykke kan gis, særlig med tanke på at kurset skal gi et realistisk bilde av hva adopsjon er. Samtidig ville adoptivforeldre hatt nytte av adopsjonsforberedende kurs tett oppunder tiden før hentereisen. Her kan man se for seg et todelt kurs: en del som må gjennomføres før forhåndsgodkjenningen, og en del som gjennomføres før hentereisen. Samtidig er det viktig at gjennomføringen av kursene ikke forsinker adopsjonsprosessen, som for mange søkere oppleves svært lang.

For at deltakerne på det adopsjonsforberedende kurset skal få mest mulig utbytte av kurset, kan en se for seg at det ville være hensiktsmessig å samle deltakere som er tilnærmet på samme sted i adopsjonsprosessen. De vil da være opptatt av de samme problemstillingene og det vil være enklere å tilpasse innholdet til deltakernes behov.

De regionale kunnskapssentrene er enige i at sentrale adopsjonsmyndigheter bør tilby kursene, og sentrene kan bidra med oppdatert fagkunnskap i utformingen av kursene hvis ønskelig.

I tillegg til adopsjonsforberedende kurs ser vi et stort behov for individuell kvalifisert veiledning tidlig etter hentereisen. Mange adoptivforeldre opplever at det ordinære hjelpeapparatet ikke har nok kunnskap og erfaring til å kunne bistå med det de har behov for. Det er derfor viktig at departementet vurderer hvordan slike veiledningstilbud skal kunne utvikles og gjøres tilgjengelig.

Forlengelse av forhåndssamtykke: Forslaget støttes

Utredning av adopsjonssøkere

Forslaget støttes.

Krav til adopsjonssøkere

- **Personlige forutsetninger:** Mye forskning tyder på at den mest sentrale foreldreferdigheten for å gi god omsorg og trygg tilknytning er foreldrenes evne til mentalisering; det vil si evnen til å forstå andres indre, følelsesmessige tilstand, ønsker og behov, og evnen til å se hvordan en selv virker inn på andre. Siden evnen til mentalisering står så sentralt bør dette også være med i listen over viktige vurderingstemaer.
- **God psykisk og fysisk helse:** Noen av foreldrenes vansker vil ikke komme frem før de kommer i en omsorgssituasjon. Foreldrenes ubearbeidede tap og traumer vil kunne bli aktivert når de står i ulike situasjoner med barnet, og kan da virke forstyrrende inn på tilknytningsprosessen. Det er derfor viktig at dette nevnes spesifikt når foreldrenes psykiske helse vurderes.
- **Forutsetninger for å takle omsorgsoppgaver i tilstrekkelig tid framover:** Forslaget om en nedre grense på 25 år for å få lov til å adoptere, og at det vanligvis ikke bør gis godkjenning til søkere som innebærer at aldersforskjellen mellom søkerne og barnet er over 45 år, støttes.
- **Familiesituasjonen:** Forslaget støttes
- **Stabil og trygg økonomi:** Forslaget støttes
- **Boligstandard som er egnet for familieliv:** herunder bør også beskrives tilgang til lekekamerater og mulighet for fritidssysler for ulike aldersgrupper.
- **Søkernes vandel:** Forslaget støttes.

Hvem kan søke om å adoptere?

Forslaget støttes.

Krav til søkere når eldre barn og søsken skal adopteres

De regionale kunnskapssentrene mener at departementet bør vurdere en annen ramme for godkjenning. I NOU 2014:9 *Ny adopsjonslov* foreslås det at godkjenningsrammen for forhåndssamtykke settes til barn fra 0-5 år (inkludert et søskenpar under 5 år). Begrunnelsen for dette forslaget er både at de egenskapene som adopsjonssøkerne må ha for å adoptere et barn fra 0-3 år, ikke i vesentlig grad bør skille seg fra egenskapene som er nødvendige for adoptivforeldre som adopterer et barn mellom 3 og 5 år. I dag er også tallene på barn som er over 3 år når de adopteres

mye høyere enn for bare noen år siden, og å endre godkjenningsrammene vil være å tilpasse og forenkle regelverket til dagens situasjon.

Vi støtter også at adopsjon av barn med behov for spesiell støtte skal vurderes av Faglig utvalg, eller et tilsvarende rådgivende organ. Det bør imidlertid være Bufdir, som sentralmyndighet i adopsjonssaker, som har ansvaret for vurdering og godkjenning av slik tildeling. Faglig utvalg bør være et rådgivende organ med spesifikk kompetanse og relevant erfaring.

Søknad om forhåndssamtykke og dokumentasjonskrav

Forslaget støttes

Opplysningsplikt om endringer og nye forhold

Forslaget støttes.

Ikraftsetting og overgangsregler

Forslaget støttes.

Med hilsen

Sign.

Odd Sverre Westbye
Senterleder RKBU Midt-Norge

sign.

Kjersti Sandnes
Universitetslektor
RKBU Midt-Norge

Marit Bergum Hansen,
Nasjonalt kompetansenettverk for sped og småbarns psykiske helse, RBUP øst/sør
Reidar Jakobsen, senterleder RKBU Vest
Merete Saus, senterleder RKBU Nord

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Kopi:

Det medisinske
fakultet, NTNU